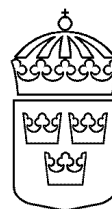

Riksdagens protokoll 1997/98:6

Torsdagen den 25 september

Protokoll
1997/98:6

Kl. 12.00 – 12.19
14.00 – 15.04

1 § Val till Nordiska rådets svenska delegation

Företogs val av 20 ledamöter och 20 suppleanter till Nordiska rådets svenska delegation. Valberedningen hade enhälligt godkänt gemensamma listor för valen av ledamöter och suppleanter till Nordiska rådets svenska delegation.

Sedan en promemoria innehållande de gemensamma listorna delats ut och godkänts av kammaren befanns följande personer, vilkas namn i här angiven ordning upptagits på respektive listor, valda för 1997/98 års riksmöte:

ledamöter

Per Olof Håkansson (s)
Anita Johansson (s)
Carl Bildt (m)
Berit Oscarsson (s)
Nils T Svensson (s)
Sten Svensson (m)
Birthe Sörestedt (s)
Olof Johansson (c)
Reynoldh Furustrand (s)
Arne Andersson (m)
Elver Jonsson (fp)
Kaj Larsson (s)
Charlotta L Bjälkebring (v)
Margareta Israelsson (s)
Inger Koch (m)
Marianne Samuelsson (mp)
Berit Löfstedt (s)
Håkan Strömberg (s)
Chris Heister (m)
Ingrid Näslund (kd)

suppleanter

Sven Hultström (s)
Sinikka Bohlin (s)
Henrik Landerholm (m)
Marianne Carlström (s)
Eva Johansson (s)
Göthe Knutson (m)
Björn Kaaling (s)
Marianne Andersson (c)
Carin Lundberg (s)
Göte Jonsson (m)
Anne Wibbe (fp)
Per Erik Granström (s)
Johan Lönnroth (v)
Ingibjörg Sigurdsdóttir (s)
Christel Anderberg (m)
Barbro Johansson (mp)
Birgitta Gidblom (s)
Anders Ygeman (s)
Göran Lennmarker (m)
Alf Svensson (kd)

2 § Justering av protokoll

Justerades protokollen för den 16, 18 och 19 september.

3 § Meddelande om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 1997/98:3

Till riksdagen

Interpellation 1997/98:3 av Lennart Brunander (c) om jämställdhetsarbetet inom Svenska kyrkan.

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 2 oktober 1997.

Skälet till dröjsmålet är arbetsanhopning.

Stockholm den 22 september 1997

Marita Ulvskog

Interpellation 1997/98:1

Till riksdagen

Interpellation 1997/98:1 av Chatrine Pålsson om de psykiskt sjukas situation.

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 7 oktober 1997.

Skälet till dröjsmålet är att socialministern är på resa.

Stockholm den 22 september 1997

Till riksdagen

Interpellation 1997/98:4 av Marietta de Pourbaix-Lundin om personer med funktionshinder.

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 7 oktober 1997.

Skälet till dröjsmålet är att socialministern är på resa.

Stockholm den 22 september 1997

Margot Wallström

4 § Svar på interpellation 1997/98:2 om varvssubventioner

*Svar på
interpellationer*

Anf. 1 Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s):

Fru talman! Sten Andersson har frågat mig vilka åtgärder jag är beredd att vidta med anledning av att varvssubventioner inom EU riskerar att slå ut svenska fartygstillverkare.

Så sent som den 2 juni i år svarade jag på en interpellation av Marie Granlund om varvsstöd, och min inställning i frågan har inte förändrats under sommaren. Mitt svar till Sten Andersson kommer därför att delvis bli en upprepning av mitt svar den 2 juni.

Inledningsvis vill jag framhålla att varvsindustrins problem inte är begränsat till förhållandena inom EU utan ett problem som måste betraktas i ett betydligt vidare perspektiv. Varvsindustrin är global i den meningen att marknaden för nybyggda fartyg omfattar i princip hela världen. Inom varvsindustrin råder dessutom en betydande överkapacitet som upprätthålls genom statliga subventioner. Det enda sättet att långsiktigt och stabilt lösa problemen inom varvsindustrin är, som jag ser det, att träffa breda och internationellt förankrade överenskommelser om att avveckla varvsstödet. Det OECD-avtal som har träffats mellan EU, Japan, Norge, Sydkorea och USA om att avveckla varvsstödet är för närvarande den enda lösning som kan ge fartygsproducenter runt om i världen en möjlighet att konkurrera på lika villkor. Dessvärre har avtalet inte kunnat träda i kraft som planerat eftersom USA som enda part ännu inte ratificerat avtalet.

USA:s fördröjda ratificering ändrar emellertid inte min grundläggande inställning som är att varvsindustrins problem i första hand måste lösas genom internationell samverkan. Jag har därför inom ramen för arbetet inom Nordiska ministerrådet tillsammans med mina industriministerkolleger i Danmark, Finland, Norge och Island i ett brev till handelsansvarig i president Clintons administration uttryckt oro för OECD-avtalets framtid och samtidigt uppmanat USA att ratificera det snarast möjligt.

När det gäller frågan om USA:s ratificering och avtalets ikraftträdande kan jag informera Sten Andersson om att EU vid ministerrådsmötet den 13 november kommer att besluta hur denna fråga och stödet inom EU skall hanteras framöver. Formellt sett upphör det s.k. sjunde varvsdirektivet som tillåter stöd till Europas varv vid årsskiftet men frågan är vad som skall komma i stället om nu inte OECD-avtalet har ratificerats av

*Fel! Okänt
växelargument.*

USA. Sverige kommer att fullfölja sin tidigare linje och motsätta sig en förlängning av möjligheten till statsstöd inom EU.

Det skulle kunna hävdas att varvsstödet – i vart fall som en temporär åtgärd – bör återinföras av rättviseskäl för att ge svenska varv samma förutsättningar som övriga varv inom EU. Men att återinföra varvsstödet och lämna mer stöd till varven än övrig industri vore långsiktigt en dålig användning av statens medel. Sverige bör i stället sträva efter att konkurrera med en fartygsproduktion med högt förädlingsvärde och inte konkurrera med låga priser som skapas på konstlad väg genom statligt driftsstöd. Kan vi få till stånd en uppgörelse inom EU så kan de svenska varven konkurrera med övriga europeiska varv på samma villkor framöver.

Anf. 2 STEN ANDERSSON (m):

Fru talman! Jag tackar för svaret.

Jag känner till att det har varit en debatt i den här frågan ganska nyligen. Jag vet också om att ledamöter i kammaren har motionerat i frågan så att den kommer att behandlas under riksmötet.

Att jag ändå tar upp frågan beror på att jag har gamla kontakter med varvsnäringen i Sverige. Man säger att man får ovanligt många förfrågningar just nu och att man, när det kommer till priset, är handikappad på grund av att man inte kan möta de subventionerade priser som många andra länder tyvärr ger sina varv.

Jag tror att statsrådet håller med mig när jag säger att dagens situation i teorin och kanske också i praktiken kan innebära att de varv som är mycket duktiga, men inte kan konkurrera med subventioner, riskerar att slås ut. Den dag då subventionerna är borta är de duktiga varven inte kvar. Det är en fullt realistisk situation.

Statsrådet säger nu att man måste bekämpa detta även globalt. Det finns ingen anledning för mig att gå in i en diskussion om det. Det är korrekt. Jag inser att problemet är det faktum att varv, var de än finns, skapar många jobb. I den situation som i dag råder på arbetsmarknaden är det besvärligt att lägga ned varv med allt vad det innebär av personliga tragedier för många människor.

Problemet för oss är först och främst EU. Det är svårt att nu gå ut och sälja EU. EU skulle ju handla om fri och lika konkurrens. Nu har vi sett att EU tyvärr har godkänt möjligheten för vissa länder att öka sina subventioner. Det drabbar framför allt Sverige och Danmark.

Jag vill fråga statsrådet: Kan statsrådet på ett ungefär säga när de här varvsstöden inom EU försvinner, så att de länder som inte ger subventioner kan vara med i konkurrensen?

Till sist, fru talman, vill jag fråga statsrådet: Vilket råd ger statsrådet i dag till de svenska varven och deras anställda inför framtiden? Är det lönt för svenska varv att över huvud taget fortsätta med sin verksamhet, eller skall man lägga ned och titta på andra aktiviteter? Tack!

Anf. 3 Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s):

Fru talman! Två saker. Den första frågan var: När försvinner subventionerna i EU? Det vet inte jag. Men det är ett mycket viktigt möte vi har den 13 november. Så mycket tror jag är klart, att det sjunde varvsdirektivet troligtvis inte kommer att förlängas. Det kommer att tas fram ett nytt

varvsdirektiv, och förhoppningsvis innehåller det en sådan konstruktion att subventionen tas bort eller kraftigt reduceras.

Jag tycker att det viktigaste stödet riksdagens ledamöter kan ge regeringen är att vara mycket tydliga mot omvärlden om att Sverige anser att varvsstödet nu skall bort. Vi kämpar hårt för det fram till den 13 november.

Jag har medarbetare i mitt departement som i dag och i går har varit runt i Europa och träffat andra regeringar för att försöka att i vart fall skapa en minoritet som kan blockera en förlängning, så att vi kan åstadkomma en förändring av varvsstödet. Jag kan inte lova en tidpunkt för när detta lyckas. Men politikens uppgift är att driva en fråga och förhoppningsvis vinna den så småningom.

Den andra frågan var vilket råd jag skall ge till den svenska varvsindustrin. Det är svårt för mig att ge råd. En sak kan jag säga, om varvsstödet skulle komma att avvecklas, om detta OECD-avtal lyckas och våra påtryckningar på USA lyckas innebär det att våra varv, som levt utan varvsstöd, blir oerhört konkurrenskraftiga. Skulle vi lyckas i kampen att få ned varvsstödet eller t.o.m. få bort det är det en chans för de varv som har hållit ut i alla dessa år utan varvsstöd. Min förhoppning är att man orkar hålla ut i vart fall fram till nästa stora förhandling som är den 13 november, och där hoppas jag att vi når någonstans.

Anf. 4 STEN ANDERSSON (m):

Fru talman! Statsrådet säger att det sjunde direktivet skall försvinna. Men det innebär inte, det säger statsrådet också, att varvssubventionerna automatiskt upphör. Vi får se vad som kommer efter dem, hur stort stöd man inom EU trots allt kommer att tillåta inom ett rimligt tidsperspektiv.

Jag skrev i min interpellation om ett faktum som faktiskt irriterar många människor, framför allt dem som nu är berörda på varven, de varvsanställda, att mycket av dagens EU-subvention baseras på Tysklands sammanslagning. Den tyska regeringen sade att sammanslagningen inte skulle kosta tyska folket någonting, tvärtom. Det vet vi alla i dag inte stämde på nästan en enda punkt, mer än att Tyskland blev sammanslaget, vilket i och för sig var positivt. Men efter detta fick tyska varv pengar till subventioner. Indirekt kan man säga att svenska varv och deras anställda betalar delar av den tyska återföreningen.

Sedan säger statsrådet att han inte kan ge råd. Det är klart att jag ställde en svår fråga. Men statsrådet är ju så duktig i andra sammanhang, i alla fall när det gäller att teoretiskt skapa nya arbetstillfällen, att jag tycker att han borde kunna prestera ett bättre råd än det han gav i dag.

Till sist vill jag fråga statsrådet om han håller med mig när jag säger att det faktiskt kan inträffa i praktiken att svenska och även danska varv som är enormt skickliga i dag, och som hade kunnat klara sig om de inte hade mött de ibland enorma subventionerna från länder där man tillåter subventioner, också kan vara försvunna den dag subventionerna är borttagna. Jag vill alltså fråga statsrådet: Delar statsrådet min uppfattning och kan han hävda att mitt resonemang i den delen är korrekt?

Prot. 1997/98:6
25 september

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 5 Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s):

Fru talman! Jag vill först säga att det stöd som Tyskland och Spanien tilläts ge till ett antal varv tidigare i år var villkorat till en kraftig neddragning av varvskapaciteten i Tyskland och Spanien. Det var inget ensidigt driftsstöd, utan det var kopplat till en kraftig reduktion av varvskapaciteten. Det var inget som jag gillade, och Sverige var emot det i EU. Men det är ändå viktigt att beskriva det på ett korrekt sätt. Vi tycker att hela stödsystemet skall bort.

De duktiga kan slås ut. Ja, det är därför vi kämpar för att få bort varvsstödet. Då är frågan: Hur lyckas vi bäst med det? Det är egentligen det frågan gäller. Vilken strategi är den bästa för Sverige för att få bort varvsstödet? Är det en bra strategi att nu införa ett varvsstöd och samtidigt kraftfullt demonstrera mot varvsstödet i Europa den 13 november? Jag tror att det är en dålig strategi. Jag tror att det blir väldiga problem med argumentationen på ministerrådsmötet den 13 november om Sverige inför ett varvsstöd och samtidigt kräver ett avskaffande. Det är inte en så enkel argumentation. Jag tycker att det är viktigt att vi håller fast vid att vi inte har ett varvsstöd och att vi driver frågan. Jag tror att vi också är på väg att åstadkomma en förändring.

Det andra jag skulle vilja säga gäller de näringspolitiska pengarna. Man kan naturligtvis föra ett resonemang om detta. Om vi bestämmer oss för att göra näringspolitiska insatser i vissa branscher och vi har en given summa pengar för det, skall vi lägga dem som ett driftsstöd i vissa branscher eller skall vi lägga dem som ett utvecklingsstöd i andra branscher? Jag tror ju att om jag lägger pengarna i ett utvecklingsstöd, i branscher där det finns en sund och fungerande konkurrens, leder det till större sysselsättning i Sverige än om jag lägger pengarna i ett driftsstöd i osunda branscher, där driftsbidragen är spridda över hela världen.

Det här är en mycket komplicerad fråga. Men vi driver avskaffandet av varvsstödet hårt och hoppas att vi skall komma en bit på vägen, kanske t.o.m. så långt att vi får se USA underteckna OECD-avtalet. Det är faktiskt USA som blockerar. Det är inte EU utan USA som blockerar möjligheten att avskaffa varvsstödet. Det kan vara ganska tankeväckande att konstatera, att det land som inte direkt förknippas med stöd och bidrag till näringslivet är det land som nu blockerar ett avskaffande av varvsstödet i hela världen.

Anf. 6 STEN ANDERSSON (m):

Fru talman! Jag håller med statsrådet om att subventioner är ett elände. Samtidigt har jag svårt att riktigt förstå logiken, som även mitt eget parti omfattar. Man säger att man inte kan agera med den kraft som behövs, att man inte kan skapa nödvändig trovärdighet om man samtidigt själv inför subventioner som man i andra sammanhang vill ta bort. Okej, det finns en viss logik i det.

Men samtidigt skulle man kunna vända på det och säga så här: Vi skulle kanske vilja ha litet stöd, men inte en dag längre än vad som gäller för alla andra länder. Jag tror inte att det är så svårt att finna logik i det resonemanget heller.

Jag vet att det var en svår fråga, och jag försökte att raljera litet grand. Det skall man inte göra. Men jag noterar att rådet till svenska företag i branscher där de konkurrerar med företag som utnyttjar subventioner var

lika illa förankrat som en del andra råd om utlovade jobb som statsrådet har presterat från den här talarstolen.

Prot. 1997/98:6
25 september

Överläggningen var härmed avslutad.

5 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades
Motioner
1997/98:Jo1–Jo3 till jordbruksutskottet
1997/98:U1–U6 till utrikesutskottet
1997/98:Ju1 till justitieutskottet
1997/98:Fi1 till finansutskottet
1997/98:A1 och A2 till arbetsmarknadsutskottet

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 12.19 på förslag av talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 14.00 då frågestunden skulle börja.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 14.00.

6 § Frågestund

Frågestund

Anf. 7 TREDJE VICE TALMANNEN:

Kammaren återupptar förhandlingarna. Vid dagens frågestund medverkar från regeringen utbildningsminister Carl Tham, socialminister Margot Wallström, finansminister Erik Åsbrink, kommunikationsminister Ines Uusmann, kulturminister Marita Ulvskog, jordbruksminister Annika Åhnberg och statsrådet Ulrica Messing.

Utbildningsminister Carl Tham besvarar såväl allmänpolitiska frågor som frågor inom sitt eget ansvarsområde inom regeringen. Frågorna till övriga statsråd förutsätts beröra deras ansvarsområde inom regeringen. Jag ber statsråden att ta plats vid podiet.

Södra länken i Stockholm

Anf. 8 MIKAEL ODENBERG (m):

Herr talman! Jag har en fråga till kommunikationsministern. När socialdemokraterna svek den s.k. Dennisöverenskommelsen föll också finansieringen av flera viktiga vägprojekt i regionen, däribland Södra länken, som är kostnadsberäknad till 6 miljarder. Vi är från moderat sida

i och för sig positiva till Södra länken. Men vägen ingick i en större hellslösning som nu inte längre existerar, och finansiering saknas.

Vi motsätter oss bestämt att regionen skall stå för notan, oavsett om det är i form av vägavgifter, regionala bensinskatter, fastighetsskatter, arbetsgivaravgifter eller något annat innovativt som regeringen kan komma på. Det nya är nu att vi inte är ensamma om den uppfattningen. Det gör att det i dag inte finns något politiskt stöd i Stockholms stad för att bygga Södra länken.

I Stadshuset finns, som Ines Uusmann säkert vet, en minoritetsbordlagd hemställan till regeringen om att ge Vägverket i uppdrag att avbryta bygget. Men ändå bygger Vägverket vidare. Min fråga till kommunikationsministern är mot den bakgrunden: Kommer regeringen att ordna en statlig finansiering för Södra länken, eller kommer ni att se till att Vägverket nu avbryter byggnationen?

Anf. 9 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s):

Herr talman! Utan att föregå den diskussion som pågår i Stockholms stadshus vill jag bara påminna om att det finns lånegarantier för Södra länken som fortfarande är gällande. Riksdagen har också fattat beslut om finansiering de närmaste åren. Därutöver har riksdagen också fattat beslut om en s.k. regional finansiering. Hur den skall se ut under de kommande åren har ännu icke konkretiserats.

Detta kommer riksdagen att få ta ställning till så småningom. Regeringen avvaktar det som händer de närmaste veckorna i Stockholms stadshus. De beslut som är fattade har vi inte för avsikt att ändra på. Det har ännu icke kommit några formella förfrågningar, och jag är heller inte säker på att det kommer några sådana.

Anf. 10 MIKAEL ODENBERG (m):

Herr talman! Kommunikationsministern är mycket väl medveten om att statens åtaganden är begränsade. Det finns inte finansiering för den här utgiften, dvs. investeringskostnaderna om 6 miljarder kronor. Det garantibeslut som vi har fattat här i riksdagen bygger på helt andra förutsättningar än de som i dag är för handen.

En majoritet i Stockholms stad vill inte ha Södra länken med den regionala finansiering som regeringen förutsätter. Därför kvarstår frågan. Borde inte kommunikationsministern – om hon nu inte kan klara finansieringen – i demokratisk anda se till att Vägverket avbryter bygget av en väg som en politisk majoritet i Stockholms stad inte längre vill ha?

Anf. 11 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s):

Herr talman! Jag har icke för avsikt att ministerstyra i den här frågan. Jag avvaktar till dess att Stockholms stad har avslutat behandlingen av sitt ärende.

Anf. 12 LENNART DALÉUS (c):

Herr talman! Villkoren har verkligen förändrats för den här delen av Stockholmstrafiken, inte minst därför att Österleden dessbättre har fallit bort. Det innebär att Södra länken, som i sin ursprungliga version hänger samman med Österleden, nu närmast skulle få till följd att man slussar

ned en massa trafik till Stadsgården. Det kan knappast längre vara en rimlig utgångspunkt.

Nu finns också en s.k. mini-Södra länk av litet annat slag aktualiserad. Jag undrar vilket förhållningssätt kommunikationsministern har till de alternativ som börjar växa fram. Samtidigt delar jag synpunkten att det inte kan vara rimligt att Vägverket snickrar på som om ingenting har hänt. Väldigt mycket har hänt. Ministerstyre eller inte: Borde inte kommunikationsministern ha ett förhållningssätt till att Vägverket arbetar på som om ingenting hade hänt?

Anf. 13 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s):

Herr talman! Som Lennart Daléus är väl medveten om har regeringen tillsatt en utredningsman för att tillsammans med de regionala parterna se över trafiklösningarna i centrala staden. Det handlar om Centraltunneln och anslutningarna till den. I detta arbete har Stockholms stad aktualiserat vissa förändringar i de ursprungliga förslagen eller tankarna.

Det är alldeles för tidigt att uttala sig om vad denna förhandling exakt kommer att sluta i. Det är möjligt att man kan tänka sig en något bredare diskussion. Det ligger i statssekreterare Magnus Perssons uppdrag att till nytta också för statens intressen tillsammans med regionen se vad man kan komma fram till för lösningar som kan få en bra och bred majoritet.

Anf. 14 LENNART DALÉUS (c):

Herr talman! Jag vill knyta an till det sist sagda och fråga om utredningsmannen har direktiv som räcker till för att klara av de frågeställningar som Mikael Odenberg och jag här har tagit upp. Tänker kommunikationsministern utöka uppdraget till utredningsmannen?

Jag vill också be kommunikationsministern om ett förhållningssätt till detta, eller åtminstone en åsikt här i kammaren. Kan det vara rimligt att ett statligt verk som Vägverket, som kommunikationsministern just säger, under den tid det pågår diskussioner och utredningar och politisk hantering i Stockholms stadshus, arbetar vidare och bygger arbetstunnlar och annat som om situationen var precis som för några år sedan?

Anf. 15 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s):

Herr talman! Nu är situationen den att det ligger ett bordlagt ärende i Stockholms stadshus. Det är alltså icke avgjort. Då är det också rimligt att man avvaktar till dess att fullmäktige har kommit fram till någonting.

Det tragiska med hela den här situationen är att under tiden som det pågår oändliga diskussioner på alla nivåer kommer ett antal tusen jobb aldrig i gång. Det handlar om vägbyggen, järnvägsbyggen, reparationer och underhåll. De skulle i princip ha kunnat startas för länge sedan. Men på grund av den rådande situationen sitter vi här med en byggarbetslöshet som är alldeles för hög.

Anf. 16 MATS ODELL (kd):

Herr talman! Mikael Odenbergs och Lennart Daléus fråga väcker ett mycket större frågekomplex. Det regeringen har åstadkommit – i skön förening med Centerpartiet, skulle jag vilja säga – är inget mer eller mindre än en total härdsmalta när det gäller trafiksituationen och trafikin-

Prot. 1997/98:6
25 september

*Fel! Okänt
växelargument.*

*Fel! Okänt
växelargument.*

vesteringarna här i Stockholmsregionen. Den har kört över sitt eget parti och hela majoriteten här i Stockholmsregionen. Man har gjort upp om något som har resulterat i just de problem som Ines Uusmann beskriver. Därefter har man tillsatt en utredningsman, statssekreteraren på kommunikationsdepartementet, som har fått ett mycket begränsat uppdrag.

Min fråga till Ines Uusmann är: Är det inte dags för Ines Uusmann och regeringen att tillsätta en ny förhandlingsman med ett mycket bredare mandat för att reda ut hela situationen och åstadkomma en ny stor uppgörelse som kan ända det kaos som vi nu ser? Man har kapat de stora kringfartslederna och håller på att lägga ut bulor i stora delar av staden, eller planerar för det, som kommer att skapa ett totalt kaos i trafiken här i Stockholm.

Anf. 17 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s):

Herr talman! Det är inte min övertygelse att en ny Dennisöverenskommelse skulle lösa problemen. Det skulle möjligtvis kortsiktigt lösa problemen så till vida att man kunde begrava eller skjuta fram det här och säga att vi får se sedan. Den lärdom som vi borde ha dragit både på nationell nivå och på regional och lokal nivå är att den typ av mastodontöverenskommelse som Dennisuppgörelsen faktiskt var, kanske var bra när den inträffade. Men just långsiktigheten i tiden, från det att beslut fattas till det att verkställigheten skall ske, är en orsak till att jag inte tror att det i framtiden är möjligt med denna typ av totaluppgörelser. Så en ny Dennisförhandlare vill jag bestämt avvisa.

Tobaksbruket

Anf. 18 LENA KLEVENÅS (s):

Herr talman! Jag har blivit uppringd av och också fått brev från Hagge Geigert. Han ber mig att fråga Margot Wallström om rökningen. Eftersom jag delar hans oro i allra högsta grad, vill jag gärna ställa en fråga.

WHO har räknat ut att 3 miljoner människor årligen dör av tobaksbruk. Det blir 27 personer per dag för Sveriges del. Hälften av dem som röker kommer att dö av sin rökning, och i Sverige börjar tyvärr 25 000 barn och ungdomar varje år att röka. Marknadsföringen för rökning har blivit alltmer fräck. Det finns en hel del indirekta metoder att via kläder, pryglar och cd-skivor vända sig till barn för att förföra dem att börja röka.

Min fråga är: Vad gör regeringen konkret för att komma till rätta med detta stora problem; att så många som 25 000 barn och ungdomar per år i Sverige börjar röka?

Anf. 19 Socialminister MARGOT WALLSTRÖM (s):

Herr talman! Här handlar det om insatser på flera olika plan. Det är klart att när en ask cigaretter börjar kosta över 44 kronor så har det en avskräckande effekt. Det får en hel del att sluta röka, tack och lov. Man måste också jobba med attitydpåverkan. Det kan man framför allt göra via frivilligorganisationer av olika slag och via det som sker på skolorna.

Dessutom jobbar vi med frågan om indirekt tobaksreklam. Vi hoppas kunna lägga fram en proposition om detta i höst, och vi hoppas också en

hel del på den förändrade inställning till tobaksrökningen och reklamen som finns i Storbritannien nu med den nya Labourregeringen. Det är möjligt att vi kan få igenom ett förbud mot indirekt tobaksreklam i EU genom att få igenom ett direktiv som ligger vilande i EU. Vi har goda förhoppningar om att något viktigt skall kunna hända redan under hösten. Vi har full bevakning på de här frågorna.

Prot. 1997/98:6
25 september

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 20 LENA KLEVENÅS (s):

Herr talman! Betyder detta att det kommer att vara ett förbud mot indirekt reklam för tobak i den proposition som kommer? Det vore i så fall väldigt välkommet.

Jag vill också fråga om 18-årsgränsen för inköp som nyligen har införts och som är väldigt bra. Hur kontrolleras den? Kan man kontrollera den bättre så att den inte bara blir en lag på pappret? Likaså vill jag fråga: Finns det några planer på en specialkampanj inom skolorna? Det pågår ständigt en upplysning inom skolorna, men det skulle förmodligen behövas en större aktivitet, en kraftfullare kampanj. Kan man ta några av de miljarder som ändå kommer in till statskassan från all försäljning av tobak till att göra specialkampanjer i skolorna?

Anf. 21 Socialminister MARGOT WALLSTRÖM (s):

Herr talman! Det är ju Folkhälsoinstitutet som har uppgiften att sköta den sortens insatser. Det genomförs också en hel del viktiga projekt ute i skolorna, men jag är inte främmande för att det går att göra något ytterligare. Jag tycker att det då måste göras i samverkan med kommunerna, som ju har uppföljningsansvaret och tillsynsansvaret för att se till att 18-årsgränsen fungerar. Där kan man naturligtvis inte vara nöjd. Man måste säga att det ständigt går att göra ännu mer. Men det kräver också insatser från Hem och skola, från föräldrar och från sådana som är vakna och hjälper till att bevaka att handlarna lever upp till och kontrollerar den här 18-årsgränsen. Vi hoppas att i en proposition kunna komma med ett förbud mot indirekt tobaksreklam. Det är inte alldeles enkelt, men vi menar att det är rimligt att vi väntar något, för om vi kan göra det här på europeisk nivå är det klart att det får större effekt. Kan vi se att den här frågan lossnar redan under hösten, vill vi ju ta in det i vår proposition. Vår inriktning är att vi gärna skulle se ett förbud mot indirekt tobaksreklam.

Anf. 22 MARGARETA ANDERSSON (c):

Herr talman! Jag vill fortsätta att anknyta till det här med tobaksbruket. Det jag oroar mig mest för är att det är väldigt många unga flickor, alltså småflickor, som börjar röka. Jag undrar om socialministern har gjort någon undersökning av hur det här bruket kommer till stånd och om man tänker genomföra någon kampanj riktad direkt till flickor. Att flickor och kvinnor röker innebär ju inte bara en hälsorisk för dem själva utan även för kommande generationer.

Anf. 23 Socialminister MARGOT WALLSTRÖM (s):

Herr talman! Det är alldeles korrekt. Det är det som är det stora bekymret. Vi är ju i den lyckliga situationen att tobaksrökningen går ned. Det har den gjort under de senaste åren. Men de som börjar röka är unga

***Fel! Okänt
växelargument.***

flickor. Det är därför Folkhälsoinstitutets arbete också är inriktat på att nå ut till denna målgrupp. Detta arbete bedrivs naturligtvis på en mängd olika sätt med material som riktar sig direkt till unga flickor och genom att man också i skolorna ser till att vända sig till den här målgruppen.

Jag tycker att man också kan lyfta fram en annan sak. Jag vet att man fnissade åt mig när jag nämnde detta på ministerrådet i EU, men jag sade att det inte är så illa att Miss Sverige-tävlingen i Sverige faktiskt var rökfri. Man gjorde kandidaterna till ambassadörer mot rökning. De reste runt i skolorna och berättade om hur viktigt det är att tänka på hälsan och om att man inte skall börja röka. Det är små steg. Det är viktigt att man inte vänjer sig vid att i annonser och överallt se att unga flickor går med en cigarett i munnen eller handen. Därför är detta betydelsefullt. Här krävs att många olika aktörer tar ett ansvar.

Utlandsstudier

Anf. 24 LARS LEIJONBORG (fp):

Herr talman! Jag har en fråga till utbildningsministern. Väl känd är ju regeringens målsättning att halvera arbetslösheten till sekelskiftet. Mindre känd är den målsättning som står i en av Utbildningsdepartementets texter i budgetpropositionen: att halvera antalet utlandsstuderande till sekelskiftet. Jag tycker att det är en häpnadsväckande målsättning. Jag tror att det är mycket bra att svenska ungdomar får vistas en period utomlands, i en annan språkmiljö. Med tanke på både språkkunskaper och andra kunskaper är det ytterst värdefullt att man har möjligheten att läsa utomlands.

Jag skulle egentligen vilja fråga om inte statsrådet är redo att ta tillbaka denna beklagliga besparing, men jag är rädd att jag inte får något bra svar på den frågan. Därför skulle jag vilja formulera frågan så här: Det framgår av texten att det finns en utredning som visar att utlandsstudier är mycket bra. Sedan står det litet längre ned att regeringens bedömning är att fördelarna inte alltid står i proportion till kostnaden. Vilket stöd har regeringen för det häpnadsväckande förslaget att halvera antalet utlandsstuderande?

Anf. 25 Utbildningsminister CARL THAM (s):

Herr talman! Lars Leijonborg måste nog lära sig att skilja mellan vad som är en målsättning och vad som är en följd av en besparing. I dag kan en studerande som studerar vid ett universitet där det är avgifter få låna upp till 6 000 kronor i månaden för att täcka terminsavgifterna. Det blir på ett läsår kanske 60 000 kronor. På tre läsår blir det 180 000 kronor. Det gäller företrädesvis amerikanska universitet. Det är alldeles uppenbart att flertalet av dessa studerande inte kommer att kunna betala sina studieskulder, för därtill kommer ju även andra skulder. Man kan fråga sig om detta verkligen är önskvärt ur individens synpunkt. Man kan också ställa sig frågan: Är det rimligt att svenska skattebetalare skall finansiera amerikanska universitets terminsavgifter, när vi har en liknande utbildning här hemma i Sverige eller vid avgiftsfria universitet i Europa?

I ett läge där vi måste göra besparingar måste man avväga detta. Är det bättre att skära ned på studiemedel här i Sverige än att skära ned på långivning till amerikanska terminsavgifter? Det är detta som det handlar

om i praktiken. Regeringen har gjort bedömningen att det är bättre att skära ned på det senare. Vi tror att det är till gagn inte bara för statsfinanserna utan också för individer som lockas till en orimligt hög skuldsättning.

Anf. 26 LARS LEIJONBORG (fp):

Herr talman! Den halvering till sekelskiftet som nämns i budgetpropositionen – det står till och med en *dryg* halvering – handlar inte om den ekonomiska belastningen utan om antalet studerande. Det är alltså helt klart att regeringens intention är att antalet svenska ungdomar som studerar utomlands skall halveras på tre år.

Jag tror att det är mycket svårt att finna stöd för att detta är en klok besparing. Jag tror nämligen att detta betyder enormt mycket för ungdomarna och för deras möjlighet att lyckas på arbetsmarknaden. Det betyder också enormt mycket för Sverige och för Sveriges internationalisering. Utbildningsministern nämner en treårig universitetsutbildning. Även det så kallade *freshman year*, dvs. ett nybörjarår på college i USA, nämns som exempel på vad man lika gärna kan få i Sverige. Regeringen skulle nog få mycket svårt att få ungdomar som varit med om ett sådant här år att säga att det hade varit lika bra att läsa hemma.

I propositionens text erkänner regeringen öppet – och utbildningsministern gör det också här – att detta görs av besparingsskäl. Efter partikongressen i Sundsvall kan man ha fått intrycket att besparingsbehoven inte längre är så stora. Men jag frågar igen: Har regeringen något stöd för att man kan uppnå samma resultat om hälften av de här ungdomarna i stället läser i Sverige?

Anf. 27 Utbildningsminister CARL THAM (s):

Herr talman! När man hör Lars Leijonborg förstår man varför den föregående regeringen efterlämnade ett så hisnande budgetunderskott. Lars Leijonborg tycks nämligen inte förstå sambandet mellan olika verksamheter och kostnaderna för dessa.

Regeringen gör besparingar på en lång rad olika saker också under 1998 för att ha möjlighet att prioritera andra saker. Regeringen anser att det är viktigare att bygga ut undervisningen och den högre utbildningen här i Sverige med 60 000 permanenta platser och se till att ungdomar här hemma får bra studiemedel än att via svenska skattemedel finansiera amerikanska universitet.

Regeringen anser också att det erbjuds en fri utbildning här i Sverige. Denna möjlighet är minst sagt fördelaktig för individen. Jag är alls inte emot studier utomlands – tvärtom tycker också jag att det kan vara mycket värdefullt för den enskilde. Det finns många möjligheter att studera utomlands utan att göra det på universitet som har höga terminsavgifter. Det finns möjlighet att studera också vid sådana universitet – men vem har sagt att hela denna kostnad skall bäras av de svenska skattebetalarna?

Anf. 28 LARS LEIJONBORG (fp):

Herr talman! Utbildningsministern snuddar vid en mycket viktig sak: Vem har sagt att detta skall betalas av skattebetalarna? Jag tror att i rikare familjer kommer man även framöver att se till att ungdomarna får möjlig-

Prot. 1997/98:6
25 september

*Fel! Okänt
växelargument.*

*Fel! Okänt
växelargument.*

het att studera utomlands. Men konsekvensen av det nu föreslagna blir att i familjer med mindre ekonomiska marginaler kommer man att tvingas avstå från sådana studier på grund av att den här möjligheten dras undan av regeringen.

Jag tycker att detta är en mycket olycklig besparing, som jag skulle ha valt bort i valet mellan ett antal alternativa besparingar.

Anf. 29 Utbildningsminister CARL THAM (s):

Herr talman! Olyckan bestod i att Lars Leijonborg och hans partikolleger valde bort *alla* besparingar. Det var därför resultatet blev som det blev när regeringen äntligen avgick.

Lars Leijonborg slår vakt om att vi här i Sverige via studiemedel skall finansiera studier vid amerikanska eller andra universitet som tar höga avgifter. Detta klär han i någon sorts socialt patos. Förlåt, men det håller inte!

Vi har ett utbildningssystem här i Sverige som är fritt. Alla möjligheter finns för studenter att haka på de utbyggda internationella studieprogram som finns t.ex. inom EU, men också i andra världsdelar, och som inte innebär höga terminsavgifter utan sådana som man fortfarande får studiemedel för. Alla möjligheter finns att studera utomlands när det gäller sådana utbildningar som inte finns i Sverige.

Sverige har ett internationellt sett unikt generöst studiesocialt system, också för möjligheten att studera utomlands. Lars Leijonborgs falska patos klingar ganska illa i mina öron.

Länsskattemyndigheten i västra Sverige

Anf. 30 LARS HJERTÉN (m):

Herr talman! Jag vill ställa en fråga som jag tror finansminister Erik Åsbrink skall svara på.

Riksdagen beslutade om ett västsvenskt storlän i maj månad. En utredning hade gjorts av Jan-Åke Björklund, där ett antal länsmyndigheter placerades på olika platser i det nya storlänets. Länsskattemyndigheten skulle t.ex. ligga i Mariestad. När regeringen för några veckor sedan beslutade i frågan visade det sig att den placerade länsskattemyndigheten i Göteborg. I propositionen och i utskottsbetänkandet var det endast Mariestad som gällde.

Varför kör regeringen i det här avseendet över Mariestad?

Anf. 31 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s):

Herr talman! Den frågan handläggs i regeringen av skatteminister Thomas Östros, och jag kan inte till fullo redogöra för de överväganden som har legat bakom detta. Men det är riktigt att regeringen för kort tid sedan presenterade sina överväganden när det gäller skatteförvaltningens regionalisering och var de nya regionala myndigheterna skall förläggas. I några fall har regeringen gjort nya bedömningar. Göteborg är ett centrum i Västsverige, och det finns naturligtvis mycket starka skäl för att förlägga skattemyndigheten dit.

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 32 LARS HJERTÉN (m):

Herr talman! I utredningen som låg till grund för beslutet om ett storlän var det Mariestad som var placeringsort för länsskattemyndigheten. Detta bekräftades också i debatten innan beslut om storlänet fattades – inte minst av de socialdemokratiska företrädarna. Det publicerades t.o.m. ett pressmeddelande som tillställdes massmedierna och där det sades att en förutsättning för att storlänet skulle godkännas var att myndigheterna skulle placeras på det sätt som Björklund föreslagit. Det gällde då bl.a. länsskattemyndigheten i Mariestad. Jag vill påstå att beslutsunderlaget i det här avseendet var vilseledande och felaktigt.

Anf. 33 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s):

Herr talman! Regeringen kan naturligtvis i vissa frågor dra andra slutsatser än dem som dragits i underlag som utredare och andra försett regeringen med.

Det är inte så konstigt eller svårt att förstå att Göteborg har valts i det här fallet. Det handlar naturligtvis om att en stor del av befolkningen och företagen, dvs. skattesubjekten, bor i Göteborg med omnejd. Det är ett starkt skäl att förlägga skattemyndigheten dit.

Sedan måste man se till helhetsbilden. I samband med sammanslagningen av länen till ett storlän handlar det naturligtvis om att få en lämplig fördelning av olika statliga uppgifter på de berörda orterna. Så har också skett.

Jordförvärvslagen

Anf. 34 TORSTEN GAVELIN (fp):

Herr talman! Jag skall ställa en fråga till jordbruksministern som har att göra med jordförvärvslagen.

Vi har ju allmän motionstid i riksdagen nu, och då tittar man igenom gamla motioner som man lämnat. Påfallande många avslag på dessa motioner motiveras med en hänvisning till att beredning av frågan pågår i Regeringskansliet.

Jag har motionerat om de problem som finns kring flerägande och andelsförvärv av jordbruksfastigheter. Som svar har jag fått att en beredning av tillämpningen av jordförvärvslagen pågår inom Regeringskansliet.

Nu vill jag fråga jordbruksministern hur långt den här beredningen har kommit. I den propositionsförteckning som vi har fått finns det inte aviserat att det kommer något förslag i frågan. Känner jordbruksministern till om det kommer någonting under det här riksmötet?

Anf. 35 Jordbruksminister ANNIKA ÅHNBERG (s):

Herr talman! I propositionsförteckningen har regeringen inte anmält någon ändring av jordförvärvslagstiftningen, och det är inte heller min avsikt att förelägga riksdagen en sådan proposition. Att en beredning pågår måste inte nödvändigtvis resultera i en proposition till riksdagen.

De diskussioner som vi har haft kring jordförvärvslagstiftningen har i mycket stor utsträckning rört sambandet mellan jordförvärvslagstiftningen och de problem som vi har sett vid bruket av vissa skogsfastigheter. Där har regeringen i budgetpropositionen redogjort för att förändringar

**Fel! Okänt
växelargument.**

kommer att genomföras under våren 1998. Vi har också redogjort för förändringar av ransoneringsreglerna.

Anf. 36 TORSTEN GAVELIN (fp):

Herr talman! Det är riktigt att frågan om jordförvärvslagens förändring har anknytning till skogsvårdslagens förändring just i dessa "skogsklipparärenden". Jag har noterat att budgeten innehåller en del förslag där.

Men just problemen med flerägandet och andelsförvärven är så stora att jag verkligen hoppas att jordbruksministern sätter sig in i dem ordentligt. Avfolkningen av landsbygden fortsätter stadigt. En del av försörjningsunderlaget utgörs ju av jordbruksfastigheterna och deras skogs- och jordbruksmark.

Att flerägandet ökar medför att det läggs döda händer över fastigheterna. I vissa byar är större delen av fastigheterna flerägda och väldigt passivt skötta. Detta är ett stort bekymmer för människor i glesbygdsområdena i Sverige. Jag hoppas att jordbruksministern skyndar på det här beredningsarbetet så att det kan komma någonting även i den frågan.

Anf. 37 Jordbruksminister ANNIKA ÅHNBERG (s):

Herr talman! Jag delar uppfattningen att det är allvarligt att vi har en omfattande avfolkning i glesbygderna. Ett av våra syften med jordbrukspolitiken i dess helhet är ju att bidra till att det skall vara attraktivt för människor att bo och verka på landsbygden.

Jag kan försäkra att jag också skall sätta mig in i de aspekter på hela den här problematiken som kan beröra just jordförvärvslagstiftningen.

Situationen för de funktionshindrade

Anf. 38 HANS KARLSSON (s):

Herr talman! Jag vill ställa en fråga till socialministern.

Det är uppenbart att funktionshindrade har känt sig extra pressade under senare år. Det handlar om att de har påverkats av alla de besparingar som har varit nödvändiga i hela samhällssektorn. Dessutom har de upplevt sig extra pressade som funktionshindrade därför att det inte har funnits utrymme att göra de insatser som har varit nödvändiga. Detta beror naturligtvis på att vi tog över ett jättelikt budgetunderskott och en skenande statsskuld 1994.

Med anledning av den här situationen, som också då och då uppmärksammas i massmedierna, vill jag fråga socialministern vilka åtgärder hon skulle vilja vidta för att förbättra situationen för de funktionshindrade.

Anf. 39 Socialminister MARGOT WALLSTRÖM (s):

Herr talman! Vi vill ju gärna berömma oss av att vara ett föregångsland på handikappområdet och av att vi gör insatser där. Men under de senaste åren – och då kan vi t.o.m. gå ett tiotal år tillbaka – har det blivit en sämre tillgänglighet i samhället för de funktionshindrade. Det är ändå inte riktigt att säga att vi har skurit ned på det här området. Vi har ju faktiskt fått betala en handikappreform som var illa beräknad och underfinansierad. Vi har lagt till 2 miljarder mer till assistansersättningen under

de här åren. Det har tagit väldigt mycket utrymme, och det har inte blivit någonting över att göra särskilt offensiva insatser i övrigt.

Vi skall nu gå vidare på område efter område för att titta på hur vi skall öka tillgängligheten. Det är det allra viktigaste. Kommunikationsministern har lagt fram en proposition med 1 ½ miljard kronor för att se till att också kollektivtrafiken blir tillgänglig för handikappade. Vi skall komma med lagstiftning mot diskriminering av handikappade i arbetslivet. Vi måste se till att följa upp detta med universitet och högskolor och se till att de är tillgängliga för handikappade. På samma sätt måste vi gå igenom varje område.

Dessutom skall vi titta på bemötandet, eftersom detta också är en fråga om att påverka attityder och bemötande av människor med funktionshinder.

Anf. 40 HANS KARLSSON (s):

Herr talman! Tack för svaret, socialministern. Socialministern nämnde flera av de saker som är särskilt viktiga för den unga generationen funktionshindrade. Ett område som också tillhör de viktiga för unga funktionshindrade är just tillgängligheten, som socialministern berörde. Där handlar det ofta om att man inte kommer in i de lokaler man vill besöka. Man kommer inte åt de myndigheter man vill träffa. Man kan inte ta del av sådan information som man skulle önska.

Avslutningsvis vill jag fråga om regeringen förbereder några insatser för att ta itu med de problemen med tillgängligheten som finns i fysisk mening.

Anf. 41 Socialminister MARGOT WALLSTRÖM (s):

Herr talman! Ja, det gör vi. Vi måste också följa upp ett par viktiga beslut som den socialdemokratiska partikongressen fattade. Det handlar om en bestämmelse mot diskriminering som skall införas i brottsbalken. Dessutom handlar det om kommunala planer för tillgänglighet, inte bara i nybyggda lokaler utan också i det befintliga bostads- och lokalbeståndet. Att följa upp detta är definitivt en uppgift som vi har.

Jag kan också tänka mig att utbildningsministern och jag kan diskutera hur man kan få fram planer från universitet, högskolor och utbildningsinrättningar för att också se till att öka tillgängligheten där.

Utbyggnaden av E 6:an

Anf. 42 PER LAGER (mp):

Herr talman! Jag skulle vilja ställa en fråga till kommunikationsminister Ines Uusmann. Det gäller den fortsatta utbyggnaden av Europaväg 6 i norra Bohuslän.

Regeringen har tidigare beslutat om en ram för Vägverket på 2 miljarder utan tidsaspekt. Det pågående bygget vid Sunningesund beräknas nu till 1,6 miljarder. Det skulle alltså återstå ca 400 miljoner kronor för den resterande sträckan upp till den norska gränsen. Enligt Vägverkets tioårsplan beräknas den här sträckningen kosta ca 4 364 000 000 kr. Det är en helt annan summa.

Prot. 1997/98:6
25 september

*Fel! Okänt
växelargument.*

Hur anser ministern att Vägverket förvaltat sitt uppdrag? Vad avser ministern göra åt saken? Här menar jag inget ministerstyre, men det är väl inte så att ramen har förändrats, eller har den det?

Anf. 43 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s):

Herr talman! Just nu pågår det i de stora infrastrukturverken ett planeringsarbete för nästa tioårsperiod. Det bygger på de ramar som riksdagen har fattat beslut om.

Jag kan inte föregripa de diskussioner som nu pågår centralt i Banverket och Vägverket. Men det är alldeles klart att efter Sunningesund fortsätter vägutbyggnaden successivt upp mot Gläborg–Rabbalshede och vidare därefter. Man tar de sämsta sträckorna först, och därefter förbättras också det som är mindre dåligt, för att vi inte skall tappa tempo för E 6:an. Det kommer att krävas en del miljöanpassningar och insatser från Vägverket regionalt och centralt för att klara detta.

Den sista problematiska biten i norra Bohuslän är ju Svinesundsdelan. Där är det inte bara vi som skall bestämma, utan norrmännen måste bestämma var den skall gå över gränsen. Själva bron skall ju faktiskt betalas via avgifter, men de måste bestämma sig så att vi kan fortsätta på den svenska sidan, och det är norrmännen inte riktigt klara med ännu.

Utbyggnaden av E 6:an fortsätter, och när det gäller medelsdiskussionerna pågår förberedelsearbetet. Vi återkommer till riksdagen om det efter jul.

Anf. 44 PER LAGER (mp):

Herr talman! Inte tappa tempo, sade ministern. Är det till vilket pris som helst? Från början handlade det om 13 meters målstandard för vägen till norska gränsen. Nu har man förändrat det hela, och kallar det i stället för en fyrfilig väg på 18 ½ meter.

För mig är det knepigt att ramen hela tiden förflyttas allteftersom arbetet går framåt. Från att ha kostat 2 miljarder skall det alltså kosta 6 miljarder. Är man beredd på det? Vem finansierar detta? Är detta verkligen någonting som regeringen ställer upp på?

Jag ställer mig oerhört frågande inför hela problematiken, eftersom kostnaderna tenderar att öka också under vägen. Det ser vi nu: olika sträckningar, eventuellt nya broar. Det kommer att bli oerhört dyrt. Och till vilket pris!

Om man ser det med utgångspunkt i ekologisk hållbarhet är detta en helt bakvänd satsning, skulle jag vilja påstå.

Anf. 45 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s):

Herr talman! Jag har inte uppfattningen att det är en bakvänd satsning att satsa på kommunikationerna mellan Oslo och Göteborg. Det är viktigt för exportnäringen. Det är viktigt för trafiksäkerheten. Men det är dyrare och mer komplicerat att bygga väg i Bohuslän, inte minst ur miljösynpunkt, än att bygga i skogarna i Småland t.ex. Vi har fjordlandskapet och mycket gammal kulturmark att ta hänsyn till.

Alla dessa hänsyn gör att vägen blir dyrare per meter än i vissa andra delar av landet. Det är orsaken till att detta alltid har skjutits upp. Min övertygelse är att de här frågorna måste lösas. Vi gör det tillsammans

med kommunerna vad gäller planfrågor. Vi gör det också tillsammans med naturintressenterna för att intrångsproblemen skall bli så små som möjligt.

Det är en av orsakerna till att man nu diskuterar en fyrfilsväg som inte har 35-metersbredden. Det gör att intrångsproblemen blir betydligt mindre, men att trafiksäkerheten ändå kan garanteras. Det är inte minst viktigt på grund av att det är en mycket blandad trafik i den här delen av Sverige. Det är lastbilar från Norge, men också mycket turisttrafik.

Samverkan försäkringskassan-sjukvården

Anf. 46 BO KÖNBERG (fp):

Herr talman! Jag vill ställa en fråga till sjukvårdsministern. Det gäller en aspekt på de växande sjukvårdsköerna i vårt land. I det dagsfärska numret av tidningen Socialförsäkring finns det en artikel om vad som just nu händer i Värmland. Den har rubriken: När landstinget sparar får socialförsäkringen betala.

Den är skriven av försäkringskassadirektören i Värmland, som berättar att man på sjukhuset i Karlstad har bestämt sig för att inte göra något annat än akuta operationer de närmaste månaderna. Man har tittat på de människor som under fem veckors tid har anmälts som sjuka och som behöver ortopedisk operation. Man har sedan gjort det orealistiska antagandet att alla skulle opereras den allra första dagen då operationsstoppet påstås upphöra; det är en lördag i november.

Man har kommit fram till att bara det kostar försäkringskassan ca 800 000 kr. Förra veckan försökte Folkpartiet att fråga både statsministern och finansministern om den här typen av problem. Nu har vi glädjen att ha sjukvårdsministern hos oss.

Min enkla fråga är: Är det en rimlig användning av offentliga medel att betala människor sjukskrivningspengar när de väntar på operation i stället för att betala operationer som gör dem friska?

Anf. 47 Socialminister MARGOT WALLSTRÖM (s):

Herr talman! Både i Värmland och på andra ställen kan man glädja sig åt den proposition som har lagts och som lagstadgar möjligheterna till mycket bättre samverkan kring de medel som försäkringskassa, sjukvård, kommun och länsarbetsnämnd har. Det är just meningen att man skall se till helheten, sätta patienten i centrum och resonera om hur man skall se till att det blir minsta möjliga lidande och kortast möjliga väntetid för den enskilde patienten.

Det allra bästa vore förstås om man kunde sätta in en massa nya pengar i sådana här system, men det är ingenting som hindrar att man på respektive håll och från respektive part bestämmer sig för att använda en si eller så stor del för att se till att man kan åstadkomma det bästa resultatet utifrån individens aspekt.

De flesta tycker att det låter rimligt att man betalar med de här pengarna. Det kan också finnas vissa nackdelar med det. Man kan säga att det är de som är sjukskrivna och har ett förvärvsarbete som blir mest intressanta att åtgärda i sjukvården. Det kan faktiskt inverka menligt på de andra beslut som vi har fattat om prioriteringar i hälso- och sjukvården.

Prot. 1997/98:6
25 september

*Fel! Okänt
växelargument.*

*Fel! Okänt
växelargument.*

Jag anser att vi har levt upp till målet att åstadkomma en mycket bättre samverkan och ett mycket bättre utnyttjande av gemensamma resurser. Därför är samverkanspropositionen mycket viktig.

Anf. 48 BO KÖNBERG (fp):

Herr talman! Tyvärr är det inte så, vilket framkommit av de olika kommentarerna till regeringens proposition från i våras. I våras förde vi bl.a. från Folkpartiets sida fram att man skulle ge de här möjligheterna över hela landet. De har prövats på fyra fem ställen.

För att ge ett exempel på kritiken kan jag nämna att från fyra av de landsting där man har prövat det hela karakteriserar alla direktörerna och alla försäkringskassedirektörerna det förslag som socialministern nu berömmar sig av, som ofullständigt. Propositionen ger inte förutsättningar att fortsätta den samverkan som givit så stora mänskliga och samhällsliga vinster samt utvidga och utveckla den.

Problemet är helt enkelt att det ni har föreslagit och drivit igenom i riksdagen inte uppfyller det som socialministern säger.

Anf. 49 Socialminister MARGOT WALLSTRÖM (s):

Herr talman! Jag tycker att det är alldeles för tidigt att döma ut detta. Det här handlar faktiskt om viljan lokalt. Det är ingenting som hindrar dem, utan tvärtom uppmuntras de att fundera kring den enskilde patienten och hur man kan använda resurserna på bästa sätt, så att helheten blir att man minskar lidande och förkortar väntetider och ser till att det blir kortast möjliga sjukskrivningsperiod. Det är inte svårt om viljan finns. Jag menar att möjligheterna finns lokalt.

Jag tror att det är utvärderingarna av FINSAM-projektet som Bo Könberg hänvisar till, och de är inte alldeles entydiga. Det hänger ihop med en mängd andra faktorer i samhällsutvecklingen. Det gör att det är svårt att säga att detta skulle vara lösningen på alla bekymmer.

Som jag nämnde, ser jag en del nackdelar, nämligen att det kan bli delvis felaktig inriktning om detta alltid skall komma främst och om det är de här pengarna som skall betala för människor som man tror snabbt kan komma tillbaka till yrkesverksamhet. Hur går det för de kroniskt sjuka? Hur går det för dem som är döende och behöver palliativ vård? Hur går det för dem som behöver andra insatser? Hur går det för de gamla som inte är sjukskrivna och som behöver kvalificerad vård och omsorg?

Världskulturhus i Stockholm

Anf. 50 HENRIK S JÄRREL (m):

Herr talman! Jag har en fråga till kulturministern. Enligt budgetpropositionen skall ett kansli och ett världskulturhus för forum för världskultur inrättas. Det är tydligen Södra Teatern i Stockholm som skall få hysa den kultur som inte har någon annan hemvist.

Litet teater skall dock få samsas där, om den rimmar med den tväretniska och tvärkulturella målsättningen i världskulturbegreppet.

Hur skall det här kalaset betalas? Regeringen tänker sig tydligen att det är Stockholms stad som skall skjuta till ett antal miljoner för att finansiera detta.

Jag vill då fråga kulturministern: Varför skall Stockholms skattebetalare belastas särskilt för ett alltigenom statligt påhitt och ansvar?

Prot. 1997/98:6
25 september

Frågestund

Anf. 51 Kulturminister MARITA ULVSKOG (s):

Herr talman! Det viktiga med förslaget om ett världskulturhus i Stockholm är att öppna det svenska kulturlivet för de kulturer som inte i dag har några naturliga arenor och som de befintliga institutionerna än så länge inte har klarat att ta emot.

Konkret innebär det att Södra Teatern, som i dag har Riksteatern som huvudman, i högre grad än tidigare kommer att arbeta i mångkulturell riktning. Det innebär att staten betalar 3 ½ miljoner kronor per år. I enlighet med ett avtal som träffades med Stockholms kommun för ungefär ett år sedan skall kommunen bidra med några miljoner i detta projekt. Det kan möjligen tillkomma också andra finansiärer. Uppställningen är mycket god.

Huset kommer naturligtvis att vara en nationell angelägenhet. Samtidigt kommer det givetvis i praktiken att i hög grad tillföra Stockholms kulturliv något nytt, vilket gör att uppställningen från Stockholms kommun också har varit god.

Anf. 52 HENRIK S JÄRREL (m):

Herr talman! Det man kan undra litet över, eftersom detta huvudsakligen är ett nationellt påfund, är att staten kanske borde ta ett huvudansvar för verksamheten även rent ekonomiskt.

En annan fråga som inställer sig är väl om man verkligen behöver ta Södra Teatern i anspråk. Teatern behövs för sin ordinarie teaterverksamhet och kanske inte så mycket för den här typen av verksamhet.

Det är en vacker och fin byggnad dessutom, som väl i någon mån kommer att behöva byggas om för att inrätta detta kansli och ge plats för vad man nu avser att visa där. Det är väl fortfarande litet oklart vad som skall rymmas i huset.

Jag för min del menar att det kanske finns lämpligare byggnader för den här verksamheten. Dessutom skulle kanske inte Stockholms skattebetalare behöva drabbas av detta, även om det är små pengar i det stora hela. Men vi har så många andra angelägna utgifter i Stockholm att dra försorg om.

Anf. 53 Kulturminister MARITA ULVSKOG (s):

Herr talman! Jag vet inte hur jag skall tolka Henrik S Järrel. Upplever han att den vackra och fina byggnad som Södra Teatern utgör på något vis skulle skändas av att det mångkulturella uppdraget förtydligas? Jag tycker att det låter mycket provocerande.

Vad gäller statens ansvar skall det årliga anslaget via Riksteatern och de nya medel som vi satsar uppgå till 11–11,5 miljoner kronor. Den kommunala delen skulle kunna handla om 2–3 miljoner kronor, och därutöver kan det tillkomma ytterligare finansiärer. Jag tycker att det är en

**Fel! Okänt
växelargument.**

mycket rimlig fördelning. Det har blivit allt vanligare, även när det gäller nationella åtaganden, att regionen ställer upp och bidrar.

Anf. 54 HENRIK S JÄRREL (m):

Herr talman! Jag har ingen annan kommentar att göra än att jag anser att teatern är inrättad för teaterändamål och inte för några andra, museala ändamål. Den behöver *väl* få fylla sin funktion som teaterlokal. Den är uppförd för det.

Skall man följa kulturministerns resonemang skulle en del andra kulturbyggnader, teaterbyggnader och annat, Operan och Dramaten eller vad det nu kan vara, få hysa en rad andra verksamheter än de som har med byggnadens ursprungliga syften att göra.

Anf. 55 Kulturminister MARITA ULVSKOG (s):

Herr talman! Jag är förvånad över att Henrik S Järrel tar upp den här frågan när han uppenbarligen inte har läst vad som står i propositionen. Våldigt mycket av uppdraget till världskulturhuset handlar definitivt icke om museala frågor. Det handlar om just teater.

Studiestödet

Anf. 56 MARIANNE SAMUELSSON (mp):

Herr talman! Jag har en fråga till utbildningsministern.

Utbildningsministern sade tidigare att det studiestöd som vi har i Sverige är unikt och ger alla möjlighet att studera. Det låter ganska bra. Nu har det visat sig vara mycket svårt att få ut studiestödet, på grund av att Centrala studiestödsnämnden inte hinner med att behandla de ärenden som ligger på dess bord. Det gör att många som har börjat studera, kanske efter flera års arbetslöshet, nu står inför frågan om de kan fullfölja sina studier eller hur de skall klara sin ekonomi när de fortfarande inte kan få ut studiestödet. Jag vill veta av utbildningsministern hur man tänker åtgärda detta problem.

Anf. 57 Utbildningsminister CARL THAM (s):

Herr talman! Det är alldeles riktigt att det har blivit vissa förseningar på CSN. Jag vill dock först säga att CSN:s personal har gjort och gör ett fantastiskt arbete med tanke på den starkt ökade volymen av ansökningar som man har fått.

I själva verket har de allra flesta som har skickat in sina ansökningar i tid fått sina pengar inom ramen för de tre veckors handläggningstid som är normen. Men det finns problem för andra. Ibland sammanhänger de problemen med att man inte har fört in sina uppgifter korrekt liksom naturligtvis också med belastningen på CSN.

Vi gav ett extra tillskott till CSN på 25 miljoner innevarande år, och samma sak sker nästa år. Vi följer mycket uppmärksamt CSN:s resursbehov. Om den här volymen ökar också fortsättningsvis måste vi självfallet ta en diskussion om de resurser som står till CSN:s förfogande.

Anf. 58 MARIANNE SAMUELSSON (mp):

Herr talman! Det bör i så fall vara på tiden. Man kan inte öka antalet utbildningsplatser och sedan tro att CSN klarar detta utan extra resurser.

Det är något förvånande och upprörande när man får höra att människor som börjat studera efter flera års arbetslöshet, och som liksom många andra lever under ekonomisk stress eftersom de inte har något sparat kapital, får svaret: Du får inte dina pengar ännu, för du har fyllt i din blankett litet fel. Det kanske inte är så enkelt när man inte har studerat på länge. Man går till socialen och frågar om man kan få pengar där. Då säger de: Så länge du studerar kan du inte få pengar här, då måste du avsluta dina studier.

Det här är signaler som är mycket oroande när man tänker på det kunskapslyft som regeringen har satsat på för att göra det möjligt för människor att komma tillbaka till en arbetsmarknad och få en utbildning som man kanske under många år har längtat efter att få.

Anf. 59 Utbildningsminister CARL THAM (s):

Herr talman! De fall som Marianne Samuelsson nu beskriver är verkligen undantag. Det är klart att inte någon myndighet kan hantera ansökningar utan att saker och ting är rätt ifyllda.

CSN:s personal gör ett mycket fint servicejobb. Bara på ett enda kontor hos CSN, som jag besökte häromdagen, får man över 1 000 samtal om dagen. Många av de samtalen går ut på att man talar om för personer som söker hur de skall fylla i sina blanketter, om de inte riktigt förstår det. I det här fallet har det varit särskilt viktigt med korrekta uppgifter om dagpenning från a-kassa för att korrekt stöd skall betalas ut.

Det är klart att det måste fungera, och det fungerar också i de allra flesta fall. Men självklart finns det personer som kan ha råkat i kläm. Vi skall naturligtvis göra vad vi kan för att se till att det inte upprepas. Men det är inte rätt som Marianne Samuelsson säger att inget tillskott har getts. Som jag nyss sade har CSN fått 25 miljoner kronor extra för att kunna möta den här anstormningen.

Anf. 60 MARIANNE SAMUELSSON (mp):

Herr talman! Uppenbarligen har det inte räckt. De exempel jag tog är mycket alarmerande utifrån individnivå. Men det finns också de som har studerat i flera år som fortfarande inte har fått sina pengar. De klarar sig tack vare att de lyckades få ett sommarjobb och har kunnat spara pengar. Men vi är faktiskt snart inne i oktober, och man har fortfarande inte klarat av anstormningen på CSN.

Anf. 61 INGER LUNDBERG (s):

Herr talman! Det är en mycket angelägen fråga som Marianne Samuelsson tar upp. Även om vi vet att CSN:s tjänstemän gör sitt allra bästa och att det är en oerhört stark anstormning på CSN, är den praktiska verkligheten både för de vuxna som berörs och för de ungdomar som berörs oerhört allvarlig. Det är människor som normalt inte har någon ekonomisk buffert över huvud taget. Man har i flera fall haft två månads-hyror att betala utan att få ut några studiemedel.

Jag vädjar till utbildningsministern att tillsammans med CSN diskutera hur man i framtiden skall kunna ha en så flexibel organisation att man klarar av de toppar som inträffar från tid till annan. Det är icke rimligt att ha de här väntetiderna.

Anf. 62 Utbildningsminister CARL THAM (s):

Herr talman! Som jag nyss sade, uppstår väntetiderna i de allra flesta fall genom att individerna antingen söker för sent eller fyller i sina blanketter felaktigt. Det är beklagligt att så sker, på grund av att man är ovan osv., men det är trots allt på det sättet. Ingen myndighet i världen, hur stor den än är, kan möta de problemen.

Vi skall självfallet, som Inger Lundberg säger, göra allt vad vi kan för att se till att det här fungerar. Med tanke på den enorma mängden sökande – vilket ju är glädjande – anser jag att det har fungerat bra, men det kan självfallet fungera bättre. Vi skall också följa resurssituationen och naturligtvis se till att CSN får de resurser som absolut krävs för att man skall kunna klara av uppgifterna.

Alkoholkonsumtionen

Anf. 63 TUVE SKÅNBERG (kd):

Herr talman! Jag har en fråga till socialministern.

Sverige har anslutit sig till WHO:s mål om att minska den totala alkoholkonsumtionen med 25 % mellan åren 1980 och 2000. Nu är det tre år kvar, och jag skulle vilja veta om socialministern har en överblick över hur det har gått att minska konsumtionen och vad man i så fall gör för att nå målet.

Anf. 64 Socialminister MARGOT WALLSTRÖM (s):

Herr talman! Det finns anledning att vara bekymrad, därför att vi kan se en ökning av konsumtionen i ungdomsgrupperna. Bland ungdomar finns det också en ny inställning till droger över huvud taget. Därför har vi intensifierat vårt arbete.

Jag har själv satt mig som ordförande i den nationella ledningsgrupp som arbetar med de här frågorna, där alla inblandade myndigheter är representerade. Vi kommer nu att sätta i gång en rad projekt, och vi har en del pengar till vårt förfogande. Vi har en branschsamarbetskommitté, som visserligen är kontroversiell men som jag tror kommer att kunna göra viktiga insatser, bl.a. för att argumentera mot svartsprit, smuggling, hembränning och annat. Vi måste särskilt se till att via skolorna komma ut med mycket bättre information och påverkan.

Vi måste alltså föra den här kampen på många olika håll. Vi har också god hjälp av de nationella mål som Folkhälsoinstitutet har varit med om att ta fram. De måste sedan omsättas i regionala och lokala handlingsplaner för att vi skall komma till rätta med alkoholmissbruket.

Anf. 65 TUVE SKÅNBERG (kd):

Herr talman! Om jag är rätt underrättad, gav Folkhälsoinstitutet i princip upp 1995 och menade att man bara kunde behålla konsumtionsnivån och inte minska den ytterligare. Enligt de uppgifter jag har haft till-

gång till har Frankrike och Italien redan nått den 25-procentiga minskningen, medan vi här i Sverige bara har nått en 6-procentig minskning. I dag är det frågan om vi över huvud taget kan minska konsumtionen. I Danmark ökar den.

Är detta någonting som föranleder kraftfulla åtgärder för att vi skall nå en minskning med 25 %, om det nu är 6 % som vi har nått?

Anf. 66 Socialminister MARGOT WALLSTRÖM (s):

Herr talman! Det är nog inte realistiskt att tro att vi når målet om en 25-procentig minskning. Jag instämmer i Folkhälsoinstitutets bedömning att vi måste göra vad vi kan. Målet måste naturligtvis vara att se till att konsumtionen ständigt minskar, men vi kan inte ha det som ledstjärna – till slut kommer man att fnysa också åt ett sådant mål.

Det handlar om vilken nivå som sänkningen sker från. Även om man brukar säga att vi har en mycket restriktiv hållning, visar det sig också att en mätning av antalet 15-åringar som berusar sig varje vecka ger till resultat att vi ligger lägst i Europa. I de länder som Tuve Skånberg nämnde ligger man mycket högre och har mycket större problem.

Vi måste jobba med de traditionella verktygen, som handlar om att begränsa tillgängligheten, att ha ett högt pris, osv., men vi måste också vidta åtgärder på en rad andra områden och delvis nya områden. Vi måste argumentera så att vi når fram till unga människor i fråga om riskerna med ett alkoholmissbruk. Därför får vi nog hjälpas åt, också i alla partier, för att se till att vi närmar oss och gör verklighet av målet.

Anf. 67 TREDJE VICE TALMANNEN:

Därmed är dagens frågestund slut. Jag tackar statsråden för deras medverkan.

7 § Bordläggning

Anmälades och bordlades

Proposition

1997/98:3 Tilläggsöverenskommelse till konventionen om social trygghet mellan Sverige och Turkiet

8 § Anmälan om interpellation

Anmälades att följande interpellation framställdes

den 25 september

1997/98:7 av *Peter Eriksson* (mp) till justitieministern

Demonstrationsfrihet inom EU

Interpellationen redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll onsdagen den 1 oktober.

Prot. 1997/98:6

25 september

*Fel! Okänt
växelargument.*

9 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmälades att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 23 september

1997/98:19 av *Per Sundgren* (v) till inrikesministern
Bostadsmarknaden

den 24 september

1997/98:20 av *Bengt Silfverstrand* (s) till statsrådet Ylva Johansson
Ersättningen för deltagare i kunskapslyftet

1997/98:21 av *Carina Hägg* (s) till statsrådet Ylva Johansson
Redovisningen av studieskulder

1997/98:22 av *Ann-Kristine Johansson* (s) till arbetsmarknadsministern
Företagshälsovården

1997/98:23 av *Berit Oscarsson* (s) till försvarsministern
Underhållet av viss försvarsmateriel

den 25 september

1997/98:24 av *Erling Bager* (fp) till kulturministern
Göteborgs Stadsteater

1997/98:25 av *Nils Fredrik Aurelius* (m) till statsministern
Offentliggörande av nya förslag

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll onsdagen den 1 oktober.

10 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmälades att följande skriftliga svar på frågor inkommit

den 23 september

1996/97:839 av *Per Lager* (mp) till inrikesministern
Demokrati och delning av kommuner

den 24 september

1996/97:832 av *Peter Weibull Bernström* (m) till arbetsmarknadsministern
Ökad möjlighet till insyn i AMS

1996/97:823 av *Lennart Beijer* (v) till miljöministern
Samråd om slutförvar av utbränt kärnbränsle

den 24 september

1997/98:2 av *Gun Hellsvik* (m) till socialministern
Drogmissbruk
1997/98:3 av *Gun Hellsvik* (m) till statsrådet Thomas Östros
Drogmissbruk
1997/98:4 av *Gun Hellsvik* (m) till justitieministern
Drogmissbruk
1997/98:5 av *Widar Andersson* (s) till statsrådet Ylva Johansson
De fristående gymnasieskolorna
1997/98:6 av *Eva Goës* (mp) till miljöministern
Vetorätt mot plats för slutförvar av kärnavfall
1997/98:7 av *Göte Jonsson* (m) till statsministern
Bensinskatten
1997/98:10 av *Tanja Linderborg* (v) till utbildningsministern
Läraryhögskolan i Stockholm

den 25 september

1997/98:11 av *Ulla Hoffmann* (v) till justitieministern
Lagstiftning mot könshandel

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
onsdagen den 1 oktober.

11 § Kammaren åtskildes kl. 15.04.

Förhandlingarna leddes
av talmannen från sammanträdets början till ajourneringen kl. 12.19 och
av tredje vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

ULF CHRISTOFFERSSON

/Barbro Nordström

Prot. 1997/98:6
25 september

***Fel! Okänt
växelargument.***

Innehållsförteckning

*Fel! Okänt
växelargument.*

1 § Val till Nordiska rådets svenska delegation	1
2 § Justering av protokoll	2
3 § Meddelande om fördröjda svar på interpellationer	2
4 § Svar på interpellation 1997/98:2 om varvssubventioner	3
Anf. 1 Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s)	3
Anf. 2 STEN ANDERSSON (m)	4
Anf. 3 Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s)	4
Anf. 4 STEN ANDERSSON (m)	5
Anf. 5 Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s)	6
Anf. 6 STEN ANDERSSON (m)	6
5 § Hänvisning av ärenden till utskott	7
Ajournering	7
Återupptagna förhandlingar	7
6 § Frågestund	7
Anf. 7 TREDJE VICE TALMANNEN	7
<i>Södra länken i Stockholm</i>	<i>7</i>
Anf. 8 MIKAEL ODENBERG (m)	7
Anf. 9 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s)	8
Anf. 10 MIKAEL ODENBERG (m)	8
Anf. 11 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s)	8
Anf. 12 LENNART DALÉUS (c)	8
Anf. 13 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s)	9
Anf. 14 LENNART DALÉUS (c)	9
Anf. 15 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s)	9
Anf. 16 MATS ODELL (kd)	9
Anf. 17 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s)	10
<i>Tobaksbruket</i>	<i>10</i>
Anf. 18 LENA KLEVENÅS (s)	10
Anf. 19 Socialminister MARGOT WALLSTRÖM (s)	10
Anf. 20 LENA KLEVENÅS (s)	11
Anf. 21 Socialminister MARGOT WALLSTRÖM (s)	11
Anf. 22 MARGARETA ANDERSSON (c)	11
Anf. 23 Socialminister MARGOT WALLSTRÖM (s)	11
<i>Utlandsstudier</i>	<i>12</i>
Anf. 24 LARS LEIJONBORG (fp)	12
Anf. 25 Utbildningsminister CARL THAM (s)	12
Anf. 26 LARS LEIJONBORG (fp)	13
Anf. 27 Utbildningsminister CARL THAM (s)	13
Anf. 28 LARS LEIJONBORG (fp)	13
Anf. 29 Utbildningsminister CARL THAM (s)	14
<i>Länsskattemyndigheten i västra Sverige</i>	<i>14</i>
Anf. 30 LARS HJERTÉN (m)	14
Anf. 31 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)	14
Anf. 32 LARS HJERTÉN (m)	15
Anf. 33 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)	15

<i>Jordförvärvslagen</i>	15	Prot. 1997/98:6
Anf. 34 TORSTEN GAVELIN (fp)	15	25 september
Anf. 35 Jordbruksminister ANNIKA ÅHNBERG (s)	15	
Anf. 36 TORSTEN GAVELIN (fp)	16	
Anf. 37 Jordbruksminister ANNIKA ÅHNBERG (s)	16	
<i>Situationen för de funktionshindrade</i>	16	
Anf. 38 HANS KARLSSON (s)	16	
Anf. 39 Socialminister MARGOT WALLSTRÖM (s).....	16	
Anf. 40 HANS KARLSSON (s)	17	
Anf. 41 Socialminister MARGOT WALLSTRÖM (s).....	17	
<i>Utbyggnaden av E 6:an</i>	17	
Anf. 42 PER LAGER (mp).....	17	
Anf. 43 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s).....	18	
Anf. 44 PER LAGER (mp).....	18	
Anf. 45 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s).....	18	
<i>Samverkan försäkringskassan-sjukvården</i>	19	
Anf. 46 BO KÖNBERG (fp)	19	
Anf. 47 Socialminister MARGOT WALLSTRÖM (s).....	19	
Anf. 48 BO KÖNBERG (fp)	20	
Anf. 49 Socialminister MARGOT WALLSTRÖM (s).....	20	
<i>Världskulturhus i Stockholm</i>	20	
Anf. 50 HENRIK S JÄRREL (m)	20	
Anf. 51 Kulturminister MARITA ULVSKOG (s)	21	
Anf. 52 HENRIK S JÄRREL (m)	21	
Anf. 53 Kulturminister MARITA ULVSKOG (s)	21	
Anf. 54 HENRIK S JÄRREL (m)	22	
Anf. 55 Kulturminister MARITA ULVSKOG (s)	22	
<i>Studiestödet</i>	22	
Anf. 56 MARIANNE SAMUELSSON (mp).....	22	
Anf. 57 Utbildningsminister CARL THAM (s).....	22	
Anf. 58 MARIANNE SAMUELSSON (mp).....	23	
Anf. 59 Utbildningsminister CARL THAM (s).....	23	
Anf. 60 MARIANNE SAMUELSSON (mp).....	23	
Anf. 61 INGER LUNDBERG (s).....	23	
Anf. 62 Utbildningsminister CARL THAM (s).....	24	
<i>Alkoholkonsumtionen</i>	24	
Anf. 63 TUVE SKÅNBERG (kd)	24	
Anf. 64 Socialminister MARGOT WALLSTRÖM (s).....	24	
Anf. 65 TUVE SKÅNBERG (kd)	24	
Anf. 66 Socialminister MARGOT WALLSTRÖM (s).....	25	
Anf. 67 TREDJE VICE TALMANNEN	25	
7 § Bordläggning	25	
8 § Anmälan om interpellation	25	
9 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	26	
10 § Anmälan om skriftliga svar på frågor	26	
11 § Kammaren åtskildes kl. 15.04	27	

Prot. 1997/98:6
25 september

Gotab, Stockholm 1997